

Dorpsvisie Wommels

2025-2035

**Brûzjend doarp yn it sintrum fan'e
Greidhoeke**

Inleiding

Deze dorpsvisie is opgesteld om vast te leggen wat Wommels belangrijk vindt en welke richting het dorp de komende jaren op wil gaan. Het document is samengesteld door Doarpsbelang Wommels (DBW) en gebaseerd op de ideeën en voorstellen van inwoners die zijn verzameld tijdens en rondom de Doarpsjûn van 16 februari 2023.

Aanvankelijk lag de focus op de onderwerpen die op de Doarpsjûn ter sprake kwamen. Toch vonden we het belangrijk om deze ook schriftelijk vast te leggen, zodat duidelijk is welke doelen we willen nastreven in de komende jaren. Dit document dient als leidraad voor de inwoners van Wommels, DBW en de gemeente Súdwest Fryslân om gezamenlijk te werken aan een leefbaar Wommels, nu en in de toekomst.

De dorpsvisie bestaat uit verschillende thema's die samen de leefbaarheid van Wommels vormen. Per thema wordt toegelicht wat Wommels belangrijk vindt en welke toekomstvisie daarbij hoort. Daarnaast worden concrete actiepunten benoemd die de komende jaren worden opgepakt om de leefbaarheid te behouden en te verbeteren.

De onderwerpen

- Wonen
- Middenstand & Bedrijvigheid
- Duurzaamheid & Natuur
- Toerisme, recreatie & sport
- Cultuur & onderwijs
- Sociaal domein & jongeren
- Leefomgeving & verkeer

Mei-inoar ynsette foar in leefber doarp

Wonen

Wat vindt Wommels belangrijk?

Wommels hecht veel waarde aan voldoende en passende woonruimte voor alle leeftijden. Een goede doorstroming is essentieel, zodat inwoners de mogelijkheid hebben hun hele leven in Wommels te blijven wonen als zij dat willen.

Toekomstvisie

Om in de toekomst aan de woningbehoefte te voldoen, streeft Wommels ernaar om tot 2035 minimaal 50 nieuwe woningen toe te voegen. Deze uitbreiding richt zich met name op het bevorderen van doorstroming, zodat verschillende doelgroepen beter worden bediend.

Belangrijke doelstellingen

- Ouderen de mogelijkheid bieden om kleiner of anders te wonen, wat de doorstroming bevordert.
- Starters een kans geven op betaalbare koop- en huurwoningen.
- Jonge gezinnen ondersteunen bij de doorstroom naar grotere woningen.
- Voldoende capaciteit behouden voor senioren in woonzorgcentrum Nij Stapert.
- Woonruimte waarborgen voor mensen met een beperking in Tywerthiem.

Nieuwe woningbouwontwikkelingen

Momenteel lopen er gesprekken met de gemeente over verschillende potentiële bouwlocaties rondom Wommels. In 2023 heeft de gemeente een voorkeursrecht gevestigd op het perceel aan de Van Sminialeane, achter het fietspad richting Easterein. Daarnaast heeft DBW twee alternatieve locaties aangedragen: Wommels-Noord (achter het begin van het Swingoerd) en Wommels-Zuid (aan het begin van de Súdhoeke, tegenover de Wetterwyk). Voor deze locaties is een traject van twee jaar uitgetrokken om een definitieve keuze te maken.

Acties voor 2025

- Gesprekken met gemeente en bewoners om te komen tot de juiste keuzes.
- Voortgang bewaken van proces; de vaart erin houden.

Middenstand & bedrijvigheid

Wat vindt Wommels belangrijk?

Voor Wommels en omgeving zijn een stabiel winkelaanbod, een gezonde middenstand en de wekelijkse markt van groot belang voor de leefbaarheid. Deze voorzieningen moeten minimaal op het huidige niveau blijven en zich ontwikkelen met de groei van het dorp en de bredere samenleving.

Wommels en Easterein vullen elkaar aan op het gebied van voorzieningen en werkgelegenheid. Wommels biedt een breed winkelaanbod, waaronder supermarkten, speciaalzaken en een wekelijkse markt. Easterein herbergt juist enkele grotere bedrijven die van belang zijn voor de regio. Het is cruciaal dat deze middenstand en bedrijven behouden blijven, zodat inwoners in hun eigen regio kunnen blijven werken, winkelen en ondernemen.

Toekomstvisie

De samenwerking tussen Wommels en Easterein en omliggende dorpen is essentieel voor een evenwichtige ontwikkeling van beide dorpskernen. Wommels blijft het centrum voor dagelijkse boodschappen en kleinere winkels, terwijl vooral Easterein meer ruimte biedt voor industriële en technische bedrijvigheid. Deze combinatie draagt bij aan een sterke lokale economie en werkgelegenheid.

Belangrijke doelstellingen

- De samenwerking tussen de middenstand en de bedrijven in Wommels en Easterein versterken.
- Ruimte bieden voor uitbreiding en innovatie in zowel de detailhandel als de bedrijven.
- Lokale werkgelegenheid behouden en uitbreiden, zodat inwoners binnen de eigen regio kunnen blijven werken en ondernemen.

Acties voor 2025

- Een gezamenlijke economische visie ontwikkelen voor Wommels en Easterein.
- Onderzoeken waar de behoeften van ondernemers liggen en waar uitbreidingsmogelijkheden zijn voor bedrijven en middenstand.
- In gesprek blijven met de OVWE (Ondernemersvereniging Wommels Easterein) om betrokken te blijven bij de ontwikkelingen op het gebied van ondernemen.

Duurzaamheid & natuur

Wat vindt Wommels belangrijk?

Wommels hecht veel waarde aan een energiezuinige leefomgeving. Dit betekent minder energieverbruik en gezamenlijke initiatieven om duurzame energie op te wekken. Daarnaast is het delen van voertuigen en het uitbreiden van laadpunten voor elektrische auto's een belangrijke wens van de inwoners.

Ook natuur en biodiversiteit spelen een grote rol in het dorp. Groene plekken worden niet alleen gewaardeerd om hun esthetische waarde, maar ook als ruimte om te recreëren. De beeldbepalende groenvoorzieningen dragen bij aan de identiteit van Wommels en de inwoners willen deze graag behouden.

Duurzaam en lokaal geproduceerd voedsel wordt steeds belangrijker. Daarnaast willen inwoners bewuster omgaan met afval en het hergebruik van spullen stimuleren.

Toekomstvisie

De komende jaren werkt Wommels toe naar een energiezuinige gemeenschap. Door woningen te verduurzamen en samen energie op te wekken en te delen, streven we naar een energieneutraal dorp.

Op het gebied van natuur en biodiversiteit willen we bestaande groene gebieden versterken en nieuwe groene plekken creëren. Deze plekken moeten niet alleen bijdragen aan een gezond ecosysteem, maar ook ruimte bieden voor recreatieve activiteiten zoals wandelen, fietsen, spelen en sporten.

Daarnaast willen we lokaal en duurzaam geproduceerd voedsel stimuleren. Dit kan door het realiseren van een dorpstuin of voedselbos en een nauwere samenwerking met lokale producenten.

Bewustwording rondom hergebruik van spullen krijgt extra aandacht. Door betere voorlichting en praktische inzamelmogelijkheden willen we inwoners helpen bewuster om te gaan met afval en hergebruik.

Belangrijke doelstellingen

- Het streven naar een energiezuiniger dorp, met verduurzaming van woningen en gezamenlijke initiatieven voor het opwekken en delen van duurzame energie.
- Het bevorderen van het gebruik van elektrische voertuigen door het uitbreiden van laadpunten en het stimuleren van autodelen.

Acties voor 2025

- Inwoners stimuleren om woningen te isoleren en energiebesparende maatregelen toe te passen door middel van voorlichting en stimuleringsacties.
- Onderzoeken waar in Wommels extra vergroening mogelijk is en hoe bestaand groen biodiverser kan worden gemaakt.
- Verkennen van mogelijkheden om meer lokaal en duurzaam voedsel aan te bieden in samenwerking met lokale producenten.

Toerisme, recreatie & sport

Wat vindt Wommels belangrijk?

Wommels hecht veel waarde aan het behoud van sportfaciliteiten, met name het zwembad. Daarnaast zien inwoners kansen om het terrein van de ijsbaan beter te benutten. Op het gebied van toerisme en recreatie is er behoefte aan meer activiteiten en een betere informatievoorziening over wat er in het dorp te doen is. Ook vindt Wommels het belangrijk dat er voldoende betaalbare ruimtes zijn voor verenigingen en groepen en dat er meer samenwerking komt tussen verenigingen in de regio.

Toekomstvisie

Sport

Wommels blijft inzetten op een sterk verenigingsleven en stimuleert initiatieven zoals 'Wommels Beweegt'. Het behoud van het zwembad blijft een prioriteit. Daarnaast wordt geïnvesteerd in moderne sportfaciliteiten en buitenactiviteiten zoals hardlopen, fietsen en watersport om een gezonde levensstijl te bevorderen. Samenwerking tussen sportclubs, scholen en lokale organisaties zorgt ervoor dat Wommels een actieve en sportieve gemeenschap blijft.

Recreatie & toerisme

De afgelopen jaren heeft Wommels zich goed ontwikkeld op het gebied van recreatie en toerisme. Dit niveau willen we behouden en versterken. Wommels verwelkomt kleinschalige initiatieven van lokale ondernemers en blijft zich profileren als aantrekkelijke bestemming met wandel- en fietsroutes door het Friese landschap, culturele evenementen en gezinsvriendelijke recreatieve voorzieningen.

Het behoud van jaarlijkse evenementen zoals de Freule, Koningsdag en diverse festivals blijft een speerpunt. Toeristen en recreanten zijn welkom en worden gestimuleerd gebruik te maken van de bestaande faciliteiten.

Belangrijke doelstellingen

- Wommels wil zich blijven profileren als een aantrekkelijke bestemming voor wandel- en fietsroutes, culturele evenementen en gezinsvriendelijke recreatie. Het behoud van populaire jaarlijkse evenementen, zoals de Freule en Koningsdag, is hierbij een speerpunt.
- Het behoud van het zwembad is van groot belang, evenals investeringen in moderne sportfaciliteiten en buitenactiviteiten zoals hardlopen, fietsen en watersport.

Acties voor 2025

- Gesprekken starten met verenigingen en lokale recreatieondernemers.
- Behoeftte peilen m.b.t. betaalbare ruimtes voor verenigingen en groepen.
- Samenwerking zoeken tussen sportverenigingen en voorzieningen in nabijgelegen dorpen.

Cultuur & onderwijs

Wat vindt Wommels belangrijk?

Wommels hecht veel waarde aan het behoud en de versterking van een breed cultureel aanbod voor jong en oud. Muziek, film en theater in de buitenlucht blijven belangrijke pijlers, net als het toegankelijk maken van historie en cultureel erfgoed voor alle leeftijden. Daarnaast speelt cultuur een verbindende rol binnen de gemeenschap, waarbij inwoners elkaar ontmoeten en samen activiteiten ondernemen.

Visie op cultuur

Wommels blijft zich profileren als een cultureel kerndorp, waar ook inwoners uit omliggende dorpen naartoe komen voor evenementen en activiteiten. Om dit te realiseren wordt ingezet op:

- Het behouden en ondersteunen van bestaande culturele verenigingen en initiatieven.
- Het faciliteren van inwoners die nieuwe culturele activiteiten willen organiseren.
- Het inzetten van cultuur om verschillende generaties en doelgroepen met elkaar te verbinden, bijvoorbeeld door gezamenlijke muziekprojecten voor basisschoolkinderen en bewoners van Patyna.
- Het stimuleren van samenwerking tussen culturele instanties en horecagelegenheden.
- Het inspelen op trends en ontwikkelingen binnen de culturele sector, afgestemd op de wensen van de inwoners.

Onderwijs

Het behoud van scholen en kinderopvang is essentieel voor de leefbaarheid van Wommels. Deze voorzieningen spelen een belangrijke rol in de sociale cohesie van het dorp en bevorderen de contacten tussen ouders en kinderen van verschillende achtergronden.

Visie op onderwijs

Om de toekomst van het onderwijs in Wommels te waarborgen, wordt ingezet op:

- Het behouden van voldoende onderwijs- en kinderopvangcapaciteit.
- Het tijdig inspelen op mogelijke uitbreidingsbehoeften om de voorzieningen op peil te houden.
- Het waarborgen van een passend onderkomen voor scholen en kinderopvang.

- Voldoende parkeermogelijkheden rondom onderwijsinstellingen.
- Samenwerking met omliggende dorpen om de leerlingenaantallen te monitoren en hierop in te spelen.

Belangrijke doelstellingen

Een werkgroep Cultuur oprichten die ondersteuning biedt aan bestaande initiatieven en nieuwe culturele activiteiten stimuleert en daarnaast culturele doelstellingen behoudt met oog voor diverse doelgroepen.

Het behoud van onderwijsfaciliteiten waarbij het belang van het behoud en de versterking van scholen en kinderopvang uitgedragen wordt richting de gemeente. Daarnaast het realiseren van voldoende parkeercapaciteit rondom de scholen, alsook het samenwerken met omliggende dorpen om ontwikkelingen in leerlingenaantallen te monitoren en daardoor tijdig in te kunnen spelen op mogelijke veranderingen.

Acties voor 2025

Gesprek met gemeente en scholen over toekomst(visie) scholen en onderwijs.

Sociaal domein & jongeren

Wat vindt Wommels belangrijk?

Wommels vindt het belangrijk dat alle inwoners, van jong tot oud, zich thuis voelen in de mienskip Wommels. Ook vindt Wommels het belangrijk dat mensen zichzelf kunnen zijn in een omgeving waar er aandacht, tijd en zorg is voor alle leeftijden. We vinden het belangrijk dat iedereen mee kan doen.

Toekomstvisie

In de komende tien jaar wil Wommels het mienshipsgevoel versterken, met daarbij een focus op ouderen en jongeren.

We willen de sociale kaart voor ouderen in beeld krijgen en de samenwerking met de belanghebbenden bevorderen.

Er wordt voldoende georganiseerd om bijvoorbeeld eenzaamheid te voorkomen en er zijn voldoende plekken om samen te komen voor ouderen.

Er is voldoende aandacht voor de jongeren en er is een plek om elkaar te ontmoeten.

Belangrijke doelstellingen

Voor de komende jaren willen we meer jongerenactiviteiten organiseren. Dit is alleen te realiseren wanneer er vrijwilligers zijn die mee willen helpen om activiteiten voor jongeren te organiseren en te begeleiden. Hiervoor gaan we eerst bezig met het werven van vrijwilligers.

Acties voor 2025

- Voor de jeugd een ontmoetingsplek realiseren waar regelmatig activiteiten plaatsvinden.
- Het werven van vrijwilligers voor de jongerenactiviteiten.
- Voor de doelgroep ouderen is de sociale kaart in beeld en is er samenwerking met belanghebbenden.

Leefomgeving & Verkeer

Wat vindt Wommels belangrijk?

Wommels hecht veel waarde aan een tijdige anticipatie op veranderingen in de verkeersdruk, met specifieke aandacht voor de leefbaarheid en veiligheid in het dorp. Net als in het eerdere visieplan (2010-2020) blijft het doorgaande verkeer op wegen zoals de Van Sminialeane, Hottingawei, Hofkamp en Walperterwei een belangrijk aandachtspunt. Zonder aanvullende maatregelen zal de verkeersoverlast naar verwachting eerder toenemen dan afnemen, wat negatieve gevolgen heeft voor de veiligheid, doorstroming en leefbaarheid. Dit speelt met name op de hoofdwegen en rondom de Terp.

Toekomstvisie

In de komende tien jaar wil Wommels zich richten op een veilige verkeersstructuur, waarbij het zware en doorgaande verkeer beter wordt gereguleerd om de leefbaarheid in de dorpskern te verbeteren. Daarnaast wordt gekeken naar mogelijkheden om de entree van Wommels te verfraaien, bijvoorbeeld door meer groen en bloembakken in het straatbeeld op te nemen.

Belangrijke doelstellingen

De verkeerssnelheid en verkeersveiligheid willen we verbeteren om de veiligheid van voetgangers en fietsers te waarborgen. Daarnaast streven we naar een vermindering van het zware verkeer en landbouwverkeer op de hoofdwegen, om de verkeersveiligheid en doorstroming te verbeteren.

Ook willen we de verkeersdruk bij scholen aanpakken door het halen en brengen van kinderen beter te organiseren, zodat gevaarlijke situaties met auto's, fietsers en voetgangers voorkomen worden.

Tot slot willen we de dorpsentree verbeteren door het aanzicht bij binnenkomst van Wommels-Zuid te verfraaien, waarbij zowel de bebouwing als de groenvoorziening in harmonie worden aangepakt.

Acties voor 2025

- Onderzoeken aanleg van een parallelweg langs de provinciale weg voor landbouwverkeer:
Van kruising Wommels-Zuid naar kruising Wommels-Noord, om de verkeersdruk in het centrum – met name op de Terp, Van Sminialeane en Hofkamp – te verminderen.
- Gesprek met de scholen over verbeteren verkeersdrukte.
- Brainstormsessie met belanghebbenden over verbeteren dorpsentree Wommels-Zuid.

Conclusie en voortgang

We denken dat we geslaagd zijn in het vastleggen van de richting waar we met Wommels naartoe willen bewegen in de komende jaren. Het is een indrukwekkend document geworden met doelstellingen voor de langere termijn, maar ook concrete acties voor 2025.

Het is de bedoeling dat we elk jaar nieuwe concrete acties benoemen voor het volgende jaar. Daarmee houden we de vaart erin. We blijven werken met werkgroepen. Deze visie zal de werkgroepen helpen in het bepalen van de richting.

De dorpsvisie Wommels is een levend document. Door veranderingen of nieuwe ontwikkelingen zal de visie en daarmee de doelstellingen aangepast gaan worden in de komende jaren. We hopen dat u als inwoner van Wommels wil helpen om

deze visie te realiseren, zodat Wommels het **Brûzjend doarp yn it sintrum fan'e Greidhoeke** blijft.

Doarpsbelang Wommels, april '25